

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет мистецтва і дизайну
Кафедра музичного мистецтва та звукорежисури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Гармонія, поліфонія і музичний аналіз

Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти

02 «Культура і мистецтво»
025 «Музичне мистецтво»
Музичне мистецтво
перший (бакалаврський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри музичного мистецтва та звукорежисури, к.мист., доцент Каплун Тетяна Михайлівна	067-782-91-45	tat_kap@i.ua

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Гармонія, поліфонія і музичний аналіз – це важлива для здобувачів-музикантів дисципліна, що виконує важливе завдання підготовки сучасних фахівців-професіоналів у сфері естрадно-джазового вокалу, які здатні органічно поєднувати глибокі теоретичні знання з практичними навичками творчо-виконавської діяльності.

Метою курсу як навчальної дисципліни є формування у здобувачів знання, уміння і практичні навички з гармонії, поліфонії і музичного аналізу, що необхідні для оволодіння циклами музично-теоретичних, імпровізаційно-композиторських та музично-виконавських дисциплін.

Передумови для вивчення дисципліни. Даний курс є музично-теоретичною базою до низки обов'язкових та вибіркового музичних дисциплін: Сольфеджіо, Історія сучасних музичних стилів, Всесвітня історія музики, Композиція та вокальна імпровізація, Сольний спів, Сценічний спів, Вокальний ансамбль, Аранжування та бітмейкінг, Написання та захист кваліфікаційної роботи.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Гармонія, поліфонія і музичний аналіз» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

Навчальна дисципліна «Гармонія, поліфонія і музичний аналіз» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПРН), передбачених освітньою програмою:

ПРН 4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

ПРН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та звукорежисерських інтерпретацій.

ПРН 11. Застосовувати теоретичні знання та навички у творчій практичній діяльності.

ПРН 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН 15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. На понятійному рівні – основні категорії, поняття та їх визначення з курсу гармонії (опанування знаннями про акорди, принципи їх поєднання та стилістичні особливості гармонічних послідовностей), найважливіших закономірностей гармонічного та поліфонічного мислення різних епох музичного мистецтва.

2. Музично-теоретичних основ музичного мистецтва з точки зору гармонічного, поліфонічного, тематичного, структурного мислення.

Уміння:

3. Аналізувати нотний текст як с точки зору його гармонічних, поліфонічних та музично-структурних особливостей, так і з урахуванням всього комплексу музично-виразових засобів та визначення особливостей стильової, жанрової, змістовної особливостей музичного твору.

4. Застосувати теоретичні знання з гармонії, поліфонії, музичного аналізу у практичній площині на рівні кваліфікованого аналізу музичного твору з точки зору його гармонічних, поліфонічних та музично-теоретичних виразних якостей з наступним втіленням у виконавській інтерпретації, а також використовувати набуті аналітичні уміння в наукових дослідженнях.

Навички:

7. Упорядковувати набуті знання у вигляді виконання індивідуальних завдань з вирішення гармонічних, поліфонічних і музично-аналітичних вправ.

8. Стійкі практичні навички гармонізації мелодії та басу, гри різних вправ на фортепіано (гармонічних послідовностей за гармонічними схемами, відхилень та модуляцій, діатонічних та хроматичних секвенцій тощо).

9. Аналізувати поліфонічні особливості музичних творів та виявляти комплекс музично-теоретичних виразних засобів конкретного музичного твору, музичного стилю епохи, індивідуального композиторського стилю.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
17	510	56	168	286	2, 3, 4	3, 4, 5, 6, 7, 8	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
III семестр

Назви змістових модулів і тем	кількість годин			
	всього	у тому числі		
		лекц.	практ.	сам. роб.
Змістовий модуль I. Діатонічна система. Функціональна система головних тризвуків. Введення в курс. Історичні передумови формування гармонічного та поліфонічного мислення. Гармонія. Акорд. Тризвуки і сектакорди головних ступенів. Чотириголосний склад. Голосоведіння. Головні тризвуки тональності. Принципи гармонізації мелодії і басу. Кадансовий квартсектакорд.	43	5	14	24
Змістовий модуль II. Основні різновиди поліфонічного мислення. Особливості поліфонічного мислення в історії музичного мистецтва.	43	5	14	24
Всього годин	86	10	28	48

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - Залік

IV семестр				
Назви змістових модулів і тем	кількість годин			
	всього	у тому числі		
		лекц.	практ.	сам. роб.
Змістовний модуль III. Секстакорди головних тризвуків. Секстакорди головних тризвуків у мажорі і гармонічному мінорі. Прохідні і допоміжні звороти в побудові періоду та мелодизації басового голосу.	43	5	14	24
Змістовний модуль IV. Основи музичної форми. Музична форма в історичному ракурсі. Функції частин в музичній формі. Типи викладення музичного матеріалу. Музичний тематизм та фактура. Тембр. Масштабно-тематичні структури. Синтаксис. Прості та складні музичні форми. Вільні та змішані форми. Сучасні принципи формоутворення в музиці XX-XXI ст.	43	5	14	24
Всього годин	86	10	28	48
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - Залік				
V семестр				
Назви змістових модулів і тем	кількість годин			
	всього	у тому числі		
		лекц.	практ.	сам. роб.
Змістовний модуль V. Домінантсептакорд. Особливості підготовки та розв'язання у мажорі і гармонічному мінорі. Використання домінантсептакорду у формі.	42	4	14	24
Змістовний модуль VI. Домінантсептакорд з оберненнями. Різновиди обернень домінантсептакорду. Особливості взаємодії обернень домінантсептакорду з тризвуками.	43	5	14	24
Всього годин	85	9	28	48
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - Екзамен				
VI семестр				

Назви змістових модулів і тем	кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лекц.	практ.	сам. роб.
Змістовний модуль VII. Повна функціональна система мажору та мінору. Побічні тризвуки. Гармонічний мажор. Другий септакорд з оберненнями. Сьомий септакорд з оберненнями.	42	4	14	24
Змістовний модуль VII. складнені види гармонічної вертикалі. Нонакорди. Менш вживані акорди домінантової групи. Фрігійські звороти	43	5	14	24
Всього годин	85	9	28	48
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – Контрольне заняття				
VII семестр				
Назви змістових модулів і тем	кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лекц.	практ.	сам. роб.
Змістовний модуль VII. Типи тональних співвідношень. Відхилення. Модуляція в домінантовому напрямку. Модуляція в субдомінантовому напрямку.	41	4	14	23
Змістовний модуль VII. Неакордові звуки. Затримання та прохідні неакордові звуки. Допоміжні неакордові звуки. Предйом та камбіати.	43	5	14	24
Всього годин	84	9	28	47
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - Залік				
VIII семестр				
Назви змістових модулів і тем	кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лекц.	практ.	сам. роб.
Змістовний модуль VII. Хроматика. Акорди подвійної домінанти.	41	4	14	23

Альтерована подвійна домінанта.				
Змістовний модуль VII. Хроматична система				
Альтерація акордів домінантової та субдомінантової груп				
Органний пункт та мажоро-мінорні системи	43	5	14	24
Модуляції у віддалені тональності				
Всього годин	84	9	28	47
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - Екзамен				

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Здобувачі вищої освіти отримують нотний матеріал за кожною темою (вокальні і інструментальні твори) для музичного аналізу з точки зору засвоєння музичних прикладів з теми, що вивчається, аудіо, та відеоматеріали для прослуховування для аналізу та засвоєння відповідного змістовного модулю. Рекомендації, індивідуальні завдання та оцінки за їх виконання надаються як традиційним шляхом, так і з використанням онлайн засобів. Для практичних занять необхідно фортепіано та відповідна апаратура для прослуховування необхідних для засвоєння тем аудіо- та відеоматеріалів. Також для прослуховування та перегляду медіа-матеріалів використовується інтернет-платформа “YouTube”.

6. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

На кожному етапі навчання зростає рівень технічної складності виконуваних завдань і здобувачі, відповідно до вимог програми, повинні вміти виконувати наступні вправи та завдання:

1. Вирішення завдання на гармонізацію мелодії та басу за пройденим матеріалом;
2. Знання потрібної музичної термінології;
3. Аналіз особливостей поліфонічного побудування відповідного музичного твору, розуміння його творчого рішення автором у співвідношенні із стилем епохи та особливостями поліфонічного мислення того або іншого композитора;
4. Загальний аналіз різних елементів музичної виразності з виділенням специфічно-авторських особливостей музичного твору, а також виявлення основ структури та драматургії твору;
5. Гра на фортепіано в гармонічному чотириголосному викладі окремі акорди, звороти, секвенції, модуляції, розвинені гармонічні побудови.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи здобувачів щодо вивчення дисципліни «Гармонія, поліфонія і музичний аналіз» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді гармонічних задач, поліфонічного і музичного аналізу музичних творів.
6. Підготовка до підсумкового контролю.

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль, який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	40%
підсумковий контроль, який здійснюється у ході проведення іспиту (заліку).	60%

Методи діагностики знань (контролю)	індивідуальне опитування; робота у групі; практичні завдання, перевірка виконання музично-теоретичних вправ; екзамен (залік)
-------------------------------------	--

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам з навчальної дисципліни, є сумою балів за активність та результативність під час практичних занять. Також оцінюється ступінь залучення до творчого процесу, виконання домашніх завдань (робота над помилками) і СРС. Впродовж семестру здобувач за виконання індивідуальних завдань та накопичення необхідних навичок отримує до 50 балів за кожний підсумковий модульний контроль. Складання екзамену (заліку або контрольного заняття) дає можливість отримати додатково до 60 балів.

Здобувач має протягом семестру засвоїти всі практичні теми занять, а також набути вміння швидко будувати у тональності та поза тональністю, а також чисто інтонувати окремі елементи музичної мови і вправи, засвоїти принципи швидкого, виразного і якісного інтонування прикладів читання з листа, писати музичний диктант за встановленим рівнем складнощів, визначати на слух як окремі елементи музичної мови (лади, інтервали, акорди), так і «ланцюжки» з вказаних елементів, засвоїти та розвивати творчі форми роботи з- сольфеджіо, тобто: підбір акомпанементу, гармонізація мелодії, підбір другого голосу до мелодії, створення на заданий ритм та інше.

Змістовний модуль (50 балів)

Критерії оцінювання

Відвідування занять і сумлінне виконання домашнього завдання – 5

Вирішення задач на гармонізацію мелодії та басу – 10

Ступінь оволодіння навичками гри на фортепіано відповідних завдань – 5

Аналіз музично-виразних засобів музичного твору - 5

Контрольне заняття (VI семестр), Залік (III, IV, VII семестри), Екзамен (V, VIII семестри) - 60 балів

Критерії оцінювання

Демонстрація навичок вирішення задач на гармонізацію мелодії та басу - 15

Ступінь оволодіння навичками гри на фортепіано відповідних завдань - 15

Стильовий аналіз поліфонічного твору - 15

Аналіз музично-виразних засобів музичного твору - 15

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

(для екзамену / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, дає повні відповіді на запитання викладача у відповідності з планом заняття і показує при цьому глибоке оволодіння практичними навичками, знання відповідної літератури, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з даної проблеми, проявляє вміння самостійно та впевнено демонструвати підготовлений матеріал, аналізувати гармонічні побудови та інші елементи музичної мови, здатний робити самостійні узагальнення й висновки, практичну частину завдань виконано на відмінно, без помилок, демонструє добрий темп відповіді. Був присутній на заняттях, під час яких виконував без помилок завдання, вчасно і правильно виконує домашні завдання.
- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Здобувач демонструє невеликі погрішності у відтворенні музично-теоретичного матеріалу, питання висвітлені повно, викладення матеріалу логічне, обґрунтоване, з посиланнями на відповідні джерела, висвітлення питань завершене висновками, здобувач виявив аналітичні вміння, але у відповідях допущені неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня впевненість при викладенні матеріалу, практичну частину завдань виконано з незначними помилками. Був присутній на заняттях, вчасно і правильно виконує домашні завдання.
- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Здобувач демонструє помірні погрішності у відтворенні музично-теоретичного матеріалу, з незначними помилками пише музичні диктанти за складністю курсу і з допомогою викладача може виправляти помилки, спроможність відтворювати значну частину слухових контрольних завдань, чисто інтонуює вправи і музичні твори, але допускає незначні помилки у відтворенні елементів сольфеджіо (інтервали, акорди, лади, т.і.), виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. Був присутній на більшості занять (пропущено не більше 10% від загальної кількості), враховується наявність домашніх завдань.
- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх заняттях (пропущено не більше 20% від загальної кількості), присутня спроможність відтворювати хоча б частину заданих контрольних завдань, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, має значні порушення у темпі відповіді, помилки в виконанні задач, гри на фортепіано та в теоретичних знаннях. При цьому враховується наявність виконаних домашніх завдань.
- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх заняттях (пропущено не більше 40% від загальної кількості), практично володіє можливістю відтворення необхідного матеріалу на рівні, вищому за початковий, у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання матеріалу та навчальної літератури, намагається аналізувати явища й факти, робити певні висновки. Але на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу, практичну частину завдань виконано зі значними помилками., допускає помилки, має частково виконане домашнє завдання.
- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу, відсутня спроможність виконання гармонічних задач та гри відповідних вправ на фортепіано.
- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	добре	
74-81(6-7)	C	задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E	незадовільно	не зараховано
35-59 (3)	FX		
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вознюк П.Т., Поляковська С.П. Гармонія : навчально-методичний посібник з мелодіями для гармонізації. Вінниця : Нова книга, 2018. 144 с.
2. Лемішко М. М. Гармонія. Частина 1. Діатоніка. Вінниця: Нова книга, 2007. 216 с.
3. Лемішко М. М., Завісько Н.З. Гармонія. Частина 2. Хроматика. Вінниця: Нова книга, 2016. 245 с.
4. Серова О.Ю. Елементарна теорія музики та аналіз музичних творів : навчально-методичний комплекс дисципліни. Київ : НАКККиМ, 2015. 164 с.
5. Практичні завдання з фортепіано у курсі гармонії з аудіоприкладами: посібник для фахової передвищої мистецької освіти (галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 025 «Музичне мистецтво») / уклад. О.В.Іванова. Київ, 2019. 21 с.
6. Задачі по гармонії. 150 мелодій для гармонізації : навч. посіб. для початкової мистецької освіти / уклад. В.М.Завісько. Київ, 2019. 36 с.
7. Сисак Л.М. Практичні поради з вивчення гармонії : методичні рекомендації для вищ. навч. закладів культури і мистецтва / Вид 2-ге, перероб. та доповнене. Вінниця : Нова книга, 2012. 88 с.
8. Шип С. Музична форма від звуку до стилю, (навчальний посібник). Київ : «Заповіт», 1998. 368 с.
9. Задніпровська Г. Аналіз музичних творів. Китів 6 , 2003.

Допоміжна

10. Дубовский И. и др. Учебник гармонии. М., 1985. 480 с.
11. Юцевич Ю. Є. Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. 352 с.
12. Павленко В.В. Словник іноземних музичних термінів та виразів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. 384 с.